

Skundsálit

frá arbeiðsbólki, sum skuldi gera uppskot til lóg um gongd í haga

1. Um hvussu arbeiðsbólkurin er sett og hevur arbeitt

Arbeiðsbólkurin er ein innanhýsis arbeiðsbólkur í miðfyrisingini settur av Heilsu- og innlendismálaráðnum við einum umboði úr Heilsu- og innlendismálaráðnum, einum frá Lögmansskrivistovuni, einum frá Uttanríkis- og vinnumálaráðnum og einum úr Fiskimálaráðnum.

Arbeiðsbólkurin skal gera eitt uppskot til lóg um gongd, uppihald, fyrilit, gjøld og annað í haga. Sambært uppritinum til landsstýrisfund, er yvirskipaða politiska ynski, lóggáva, sum lögfestir hvørsmansrætt sum útgangsstöði fyrir gongd og uppihaldi í haga, men samstundis ásetur, hvussu rætturin kann avmarkast, og hvørji fyrilit ið havast skulu, tá ið hann verður útintur.

Umboðini í arbeiðsbólkinum hava verið Hilmar Høgenni fyrir Heilsu- og innlendismálaráðið, Sjúrður Rasmussen fyrir Lögmansskrivistovuna, Torkil V. Rasmussen fyrir Fiskimálaráðið og Oyvindur av Skarði fyrir Uttanríkis- og Vinnumálaráðið (Pól Edvard Egholm og Jóanna Djurhuus hava avloyst hann). Kristvør H. Poulsen hevur verið skrivari hjá arbeiðsbólkinum.

Arbeiðsbólkurin fekk 19. desember 2018 undantaksloyvi frá Javnstøðunevndini sbr. javnstøðulógin § 8. Arbeiðsbólkurin hevur havt 3 fundir.

2. Nakað um hvussu arbeiðið eiger at verða gjört til lítar

Arbeiðsbólkurin hevur undir arbeiðinum gjört sær greitt, at tað er ikki lótuverk at gera eitt veruligt álit um gongd í haga

Skal arbeiðið gerast til lítar er neyðugt, at:

1. Lýsa galddandi rættarreglur um at ganga í haga í Føroyum og söguliga undirstöði undir hesum reglum, heruppií eisini um hvør, ið hevur málsræði at áseta almennar gongureglur á staðnum.
2. Lýsa hvussu praksis hevur verið í málum um at ganga í haga, lýst fyrir ymsu partarnar av landinum, og eisini ein lýsing av, hvussu reglurnar hava verið handhevjaðar, heruppií ein lýsing av möguligum gjaldsskipanum, sum hava verið.
3. Lýsa rættarreglur um gongd í óbygdum í londunum uttanum okkum.
4. Lýsa hvørji ynski rekreativ- og ítróttaráhugamál hava til betri möguleikar at ganga burtur í haga, heruppií storri samkomur, tjaldingar og onnur líknandi tiltøk.
5. Lýsa hvørji ynski ferðavinnan hevur til betri möguleikar at ganga burtur í haga.
6. Lýsa avbjóðingarnar hjá landbúnaðinum (heruppií fugla, haru- og sílaveiðu), um reglurnar um forboð fyrir gongu í haganum verða linkaðar.

7. Lýsa avbjóðingarnar fyrí umhvørvið, heruppií forminni, um reglurnar um forboð fyrí gongu í haganum verða linkaðar.
 8. Lýsa persónsvandar, sum standast av, at fólk ganga í haga, heruppií skaðahagtöl fyrí seinastu árin, og hvørji fyrilit mugu takast í so máta, eitt nú tryggingar o.a.
 9. Lýsa ymsar ivaspurningar sum stinga seg upp um ein ynskir at hagagongd, og at krevja pening fyrí hagagongd, verður "nýlunnindi" hjá jarðareigarunum afturat lunnindum higartil eitt nú rekaviði, fugli, fiskirættindum og veiðurættindum.
10. Lýsa hvar markið fyrí lóggávu gongur ognarrættinum ov nær og er at meta sum ekspropriativt.
11. Arbeiðsbólkurin ger sær sínar hugsanir, um at øktir møguleikar verða fyrí at ganga í haga , og hvussu arbeiðsbólkurin hugsar sær at viga tey ymsu áhugamálini upp í móti hvørjum øðrum.
12. Arbeiðsbólkurin ger lögtingslógaruppskot um at ferðast í haga við tilhoyrandi viðmerkingum.

Neyðugt er at ferðast kring landið fyrí at kunna seg um lokalu viðurskiftini og hava kunnandi fundir við kommunur, sýslumenn og ánararnar og festararnar. Eisini má tosast við umboð fyrí bjargingarfeløg, Búnaðarstovuna, ferðavinnufeløg, friðingarnevndir, Føroya náttúru- og umhvørvisfelag, Fuglafrøðifelagið, Havstovuna, Politi, Skótasamband, Tjóðsavnið, Tyrlutænastu, og Umhvørvisstovuna. Somuleiðis má arbeiðsbólkurin taka upp samband við ymisk gongu-, veiðu og ítróttarfeløg kring landið.

Arbeiðsbólkurin hevur ikki við stuttum skotbrái havt stundir at lýsa alt hetta eins og at arbeiðsbólkurin ikki heldur at hann hevur ta røttu samansetingina við atliti at áhugamálum og vitan at gera lýsingina. Arbeiðsbólkurin mælir til :

1. Nýggj nevnd verður sett av landsstýrinum við 7 limum. Skotið verður upp, at formaðurin verður tilnevndur eftir tilmæli frá Heilsu- og innlendismálaráðnum, eitt umboð verður tilnevnt eftir tilmæli frá ánarum og festarum, eitt umboð verður tilnevnt eftir tilmæli frá ferðavinnuni, eitt umboð verður tilnevnt eftir tilmæli frá Føroya Skótasambandi og gongufeløgum kring landið, eitt umboð verður tilnevnt eftir tilmæli frá umhvørvis- og friðingarmyndugleikum, eitt umboð verður tilnevnt eftir tilmæli frá Kommunufelagnum og eitt umboð verður tilnevnt eftir tilmæli frá politi og bjargingarfeløgum. Umráðandi er, at hvør áhugabólkur hevur tvey uppskot, ein mann og eina kvinnu, soleiðis at setta nevndin kann virða javnstøðulógina § 8. Heilsu- og innlendismálaráðið eigur at veita nevndini skrivara. Ella
2. Landsstýrið setti eina embætismannanevnd við umboðum fyrí tey aðalráð, sum eru umboðað í hesum arbeiðsbólki, og sum eru tey aðalráðini, sum eru partur av málínnum. Embætismannanevndin skuldi, eins og skotið er upp omanfyri, tikið upp samband við allar viðkomandi partar og fingið malið lyst til fulnar, sbr. tað, ið nevnt er omanfyri. Hetta kundi möguliga havt við sær, at arbeiðið tók styttri tíð, men umráðandi er at gera sær greitt at talan í hvørgum føri er um løtuverk, tí farið verður frá eini skipan, har eigari og festari til fulnar ráða yvir síni ogn ella festi og til eina skipan, har ræðisrætturin kann verða so avmarkaður at talan næstan er um ekspropriativ inntriv. Í øllum førum er umráðandi at gera sær greitt, at hvørsmansrættur ikki kann ásetast í eini handavending uttan gjølliga viðgerð.

Bráfangistiltök

Arbeiðsbólkurin ásannar at ikki ber til at bíða eftir omanfyri tilmælta álið og at vandi er í, at rættarstóðan útviklar seg óskipað og á óformligum grundarlagi til álið frá nýggjari nevnd/embætismannanevnd fyriliggur.

Tí verður mælt til at lögtingslógaruppskot verður lagt fyri Løgtingið til fyribils lögtingslög, sum hevur gildi í 3 ár har ásett verður:

1. Girðingarlógin § 41 verður broytt soleiðis,
 - at eitt skjal yvir bygdagötur og skrásettar götur verður ein innlimaður partur av bráðfeingislógaruppskotinum, sum ásetur, hvar mann frítt kann ganga ella
 - at loyvt verður öllum at ganga ókeypis á hagagötum, sum landsstýrið ásetur í eini kunngerðⁱ – eftir almennari hoyring – og ger tóka talgilt
 - Kommunurnar eiga at fáa ábyrgd av at halda hesar götur í forsvarligum standi. Kunngerðin eigur at loyva gongd á klassisku gomlu bygdagötunum og til serlig ferðamál og útvald fjøll.
2. Ánarum/festarum:
 - verður ikki loyvt at krevja pening inn fyri loyvi teir veita fólki at ganga utan fyri góðkendar hagagötur utan so, at teir framanundan hava fingið loyvi til tess frá landsstýrinum. Hetta loyvi eigur at verða givið við atliti til rímiliga og javnari príslegu kring landið, tænastuni sum veitt verður teimum gangandi, at innkomni peningurin annars verður brúktur hagarakstrinum at gagni, og at innkrevjarin tekur á seg ábyrgd av kostnaðinum av leiðbeiningar-, umhvørvis- og bjargingartiltökum á staðnum, sum standast av teimum, sum fara í hagan. Ella
 - kunnu taka gjald fyri atgongd, men at upphæddin er avmarkað uppeftir. Í fyrstu atløgu kundi verið kravt, at ánari/festari afturfyri gjaldið skuldi veitt viðkomandi upplýsingar, eins og kravt kundi verið, at viðkomandi hevði eina ábyrgdartrygging.

Mælt verður til at umbiðið verður responsum frá professara í statsrætti at slíkt bráfangis lógaruppskot sbr. grundlögini § 73, ikki gongur ognarrættinum so nær at ognartøkuendurgjald krevst.

Tórshavn hin 24. januar 2019

Hilmar Høgenni

Torkil V. Rasmussen

Sjurður Rasmussen

Jóanna Djurhuus

ⁱ Heimildin hjá landsstýrinum at áseta hagagötur kann hugsast eisini at fevna um götur utanfyri vanligu kendu bygdagötunar, har vanligt er at ganga.